

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Servitutibus Prædialibus, Usufructu, & utroque Retractu, Pars II. de Emphyteusi, Pars III. de Locatione & Conductione

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. XVI. Alexanen. fenestræ. De servitute prospectus laicorum ex eorum domibus Ecclesias, Et an id permittendum sit Baronibus, & locorum Dominis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74102](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74102)

ALEXANEN.
FENESTRÆ

P R O

PRINCIPE TRICASIL.

Casus disputatus in Congregatione Episcoporum & Regularium nulla prodita resolutione.

De servitute prospectus laicorum ex eorum domibus intus Ecclesias; Et an id permitendum sit Baronibus, & locorum Dominis.

S U M M A R I U M.

1. **F**acti series.
2. Laici non possunt habere prospectum vel aliam servitutem in Ecclesiis.
3. Domino loci ob culmen dignitatis permittenda sunt, quæ privato denegantur.
4. Baronibus an Dominorum & Principum nomen conveniat.
5. Benefactori debetur aliqua honorificentia in Ecclesia.
6. Ex quibus circumstantiis tolerari possit servitus in Ecclesia, eo quod hac sit materia arbitraria.

D I S C. XVI.

CUM antiquitus Parochialis Ecclesia Oppidi Tricasilii reperiretur extra muros, ut tutaretur à Turcarum incursionibus, quæ in ea regione ob modicam distantiam solent esse frequentes, ab annis 70. citrà, cum recinctus ampliatione, Baro & populus intrà muros illam incluserunt, ita ut ejusdem Ecclesie aedificium loco maniorum in parte deserviret; Cùmque ejus facies conneckeret cum porta Oppidi, super cujus porticu quædam mansiuncula, seu parva turris constructa erat pro usu horologii, in qua mansiuncula correspondebat unà ex fenestris Ecclesie; Hinc proinde permanentes in dicta mansione prospectum in Ecclesia habere poterant.

Moderno autem tempore, de anno scilicet 1657. cùm ob dicti porticus imminentem ruinam & Oppidi meliorem fortificationem op^o fuisset illum reficere, ita exigente ratione melioris & tutioris structure, fuit aequaliter ejus forma immutata, atque in eo loco, in quo dicta mansiuncula, seu parva turris aderat, constructæ fuerunt aliquæ mansiones pro æmaria, confinantes cum palatio Baronis, qui ut commoditatem haberet ita mislam privatim audiendi, in dicta fenestra ad quam per dictas mansiones aspectus habebatur quandam cancellatam posuit; Verùm Episcopo in vísitatione id prohibente, atque demandante fenestram prædictam utpotè inductivam servitutis in Ecclesia omnino cum fabrica claudi (ut de factò clausa fuit;) Hinc introducta desuper causà in Congregatione Episcoporum & Regularium.

Ex parte Baronis ad ejus patrocinium vocatus, cum consueta libertate, ejus Agentibus dicebam, quod in stricta juris censura insubstans videbatur talis recursus, cùm non adesset justa querela

Cardin. de Luca de Servitutibus.

occasio adversus Episcopi provisionem; Quoniam in Ecclesiis de jure prohibita est fenestrarum constructio, seu alia innovatio, per quam in eam prospectus haberi valeat, cùm sit species servitutis, quæ in Ecclesiis permittenda non est laicis *argum. text. in clem. 1. de sentent. excomm.* ac decisum de anno 1566. testatur *Quaranta in Summa Bullarii* verbo *reverentia Divinorum*; Et decisum per eandem Sac. Congregationem de annis 1615. & 1619. testantur *Barros. de univers. jure Ecclesiastico lib. 1. cap. 11. num. 28. & Gauant. in manuali Episcoporum* verbo *Ecclesia num. 27. & in additionibus num. 1.*

Adhuc tamen ex quadam æquitate seu epicheia & lege convenientiæ dicebam, quod potuisset, ac forsitan debuisset loci Domino ista non scandalosa, parùmque præjudicialis commoditas permitti, seu tolerari, ex pluribus circumstantiis; Prima nempe ex dominicali qualitate, multa enim permittenda seu toleranda sunt loci Domino, quæ privatis non permetterentur ob culmen dignitatis *ad not. in l. deprecatio ff. ad leg. Rhodiam de jactu Belluga in Speculo Principum rubr. 6. in princ. Altograd. alios colligens cons. 1. num. 32. & seqq. vol. 2. in Baren. Baldacchini sub tit. de præminentibus disc. 26.*

Quamvis enim ista regula procedat in Principe seu alio jus Principis habente, non autem in Baronibus inferioris Ordinis jura Principatus non habentibus, quamvis habeant nuncupationem potius impropriam & abusivam quam veram, ut sunt præsertim Principes, Duces, Marchiones, & Comites utriusque Sicilia Regnorum, qui in effectu sunt simplices subfeudatarii sub omnimoda Regis subjectione adinstar cujuslibet de populo, locorum infeudatorum quamdam perpetui gubernii speciem potius habentes; Nihilominus eos à privatis differre, eisque aliquam majorem honorificentiam in Ecclesiis debitam esse disponitur ab eodem Concilio Trid. *sess. 25. de reform. cap. 17. & in ceremoniali cap. 15.* ita ut proportionabiliter ducto à Principe argumento, dicta regula aequaliter conveniat, *ut in dicta Baren. Baldacchini sub tit. de præminentibus disc. 26.*

Altera erat circumstantia resultans ex antiquo legali lege gratitudinis erga eximium Benefactorem, cùm hodiernus Baro ejusque prædecessores multa notabilia beneficia, tam in Ecclesie constructione seu refectione & ornamento, quam in sacra suppellectili, & clericorum subventionem fecisse constaret; Si enim canones honorificentiam præcipiunt in simplici Patrono seu Benefactore quamvis privato, multò magis ubi utraque qualitas, Domini scilicet, & Benefactoris accedit.

Tertia erat circumstantia consistens in qualitate Ecclesie, cum non ageretur de Cathedrali, seu quæ loco Cathedralis interviret, ita ut Episcopo, & Capitulo divina celebrantibus servitus induceretur, neque de aliqua Collegiata, sed de simplici parochiali, in qua nemini injuria, servitus vel præjudicium inferebatur, dum populus non conquerebatur sed potius præbebat assensum, parochus verò & clerus, nedum non dissentiebant, sed supplicabant, tam intuitu acceptorum beneficiorum, quam eorum, quæ magis pro Ecclesie utilitate obtinere sperabant.

Et quarta demùm resultans ex eo, quod non ageretur de innovatione inducente deformitatem in Ecclesia, seu scandalosam servitutem, cùm esset antiqua fenestra ad lumen constructa, cujus clausura potius structure deformitatem inducebat, & ex qua utpotè non habente ulteriorem progressum

gressum haberi non poterat talis prospectus, quod ab existentibus in Ecclesia in eadem fenestra commorante inspicere possent, itaut scandalum, vel aliud inconveniens resularet.

Congregatio quod sciam retinuit casum indecivum, stante oppositione Episcopi; Neque in his materiis utpotè arbitrariis certa regula dari potest, cum totum faciant facti circumstantiæ, ex quibus pro locorum, personarum, & temporum qualitate prudentis Superioris arbitrium regulandum est, quoniam in similibus terminis, ac longè fortioribus practicatum vidi, quod construente quodam Barone in ipsamet Ecclesia Cathedrali, de Episcopi tamen consensu, quemdam pontem supra ejusdem Ecclesiæ portam majorem, ubi tanquam in lodia, seu miniano ipse, totaque familia, etiam mulieres, & parvuli commorari possunt, totamque Ecclesiam prospicere, cum omnimoda subjectione Episcopi & Capituli, eodem adamussim modo, quo in pluribus Urbis Ecclesiis supra earum portas conspiciuntur pontes pro organorum situatione & musicorum usu, præcipuè in Basilica SS. duodecim Apostolorum Urbis; Nihilominus recurrente Episcopo successore ad eandem Congregationem, atque de hujusmodi gravi servitute satis conquerente, nihil obtinere potuit, quia sic illius facti circumstantiæ exigebant. Ideoque in his materiis, utpotè arbitrariis, præsertim in hoc Tribunali, more Principis, ex prudentialibus potius quam legalibus motivis procedente, ut dictum est certa & determinata regula dari non potest, sed totum pendet ex temporum, locorum, & personarum, aliorumque accidentium circumstantiis; Nimirum verò in proposito spectandus venit regionis usus, ex quo resultare solet scandalum affirmativa, vel negativa, ut advertetam in dicta *Baren. sub tit. de præminentis disc. 26.*

ROMANA ÆDIFICII SUPRA ECCLESIAM

PRO
ECCLESIA S. MARIÆ
IN VIA LATA

CV M

PRINCIPE PAMPHILIO.

Casus sopitus cum temperamento.

De ædificio supra Ecclesiam vel ejus partem;
an sit permittendum, & an cautio damni
infecti per ædificare volentem oblata suffi-
ciat, & admittenda sit.

S V M M A R I V M.

1. *Casus controversia.*
2. *Nemo potest in alieno ædificare, vel servitutem imponere.*
3. *De stillicidio supra alienum tectum non construendo, & de servitute projiciendi.*
4. *Supra Ecclesias privatorum habitationes habenda non sunt.*
5. *In Ecclesiis servitus haberi non potest.*
6. *Pro Ecclesia construenda, amplianda, vel ornanda licitum est cogere vicinum ad vendendam illam, vel ejus partem.*
7. *Quando remedium cautionis damni infecti non judicatur sufficiens.*
8. *Spestandum est, an ædificium concernat, nec ne publicum ornatum ad alienam servitutem facilius admittendam.*

DEmolito palatio Salviatorum pro constituenda area seu platea Collegii Societatis Jesu, cum reliquis sitis, utpote adjacens insigni palatio Aldobrandinorum in via Curtus existente concessus esset Principi Aldobrandina, ac Principi Pamphilio, ejus viro ad ædificium construendum in hac platea novi ædificii faciem, per quam palatium prædictum, ita verè Regium efficeretur; Hinc ad commodiorem communicationem seu mansionum dilatationem, ita structura ordinata fuit, quod ex parte posteriori opus esset super ædificare supra tribunam & partem tecti Ecclesiæ Sanctæ Mariæ in via lata, cui ædificio in hac parte se opponentibus, tam ejusdem Ecclesiæ Canonici, quam illis de Alte utpote Patronis saltem honorificis cappellæ majoris magno sumptu per eos constructa & ornata, & in qua satis antiqua & venerabilis imago B. Mariæ asservatur; Introducta causa prius coram Camerario, & Ædificibus deinde coram aliquorum Prælatorum particulari Congregatione per Papam de purata.

Pro opponentibus scribens, dicebam, nullatenus hujusmodi ædificium permittendum esse ex tribus gravibus præjudiciis Ecclesiæ prædictæ exinde resultantibus; Quorum primum consistebat in onere, quod recipiebant muri laterales tribunæ, quæ proinde ex illorum deficientia ruinam pati poterat. Alterum a prospectu, qui ex fenestris ædificii construendi, nec non facultate projiciendi resultas supra tectum tam Ecclesiæ quam tribunæ. Et tertium ex stillicidio dicti novi ædificii supra idem tectum, ex quibus duobus ultimis unitim consideratis grave præjudicium tecti Ecclesiæ, ac picturæ & ornamentis resultare posse periti referebant, quia impedito tecti consueto usu, aqua pluvialis omnia corrumpere poterat.

Quibus stantibus, ac etiam quia servitus ad privatum commodum contra Ecclesiam ita inducebatur, dicebam de jure permittendum non esse tale ædificium, etsi aliqua ejus pars de facto cepta esset, demandandam fore illius demolitionem, quia etiam inter privatos nemo potest præter Domini voluntatem in alieno ædificare vel servitutem imponere, ad textum in l. fin. §. Lucius ff. de servit. Urb. præd. Cepoll. de serv. Urb. præd. cap. 41. num. 2. Franch. March. decis. 120. in princ. Cappy. Laur. consulti. 64. n. 16. Et in specie servitutis stillicidii, quod non possit quis construere tectum, ex quo stillicidium cadat supra tectum vicini Cepoll. dicto cap. 41. num. 3. plenè Surd. cons. 137. num. 7. cum seqq. ubi alios de more cumulat; Et de servitute projiciendi est text. in l. sicuti §. aristo ff. si servitus vindicetur Cepoll. eodem tract. cap. 31. num. 2. & de servitute oneris ferendi idem Cepoll. cap. 37.

Etsi hæc procedunt inter privatos, multò magis cum Ecclesia; Tum ratione reverentiæ huic debitæ, & quia indecorum est super capellas & altaria, in quibus divina celebrantur laicorum habitationes haberi; Tum etiam quia contra eam consueti vel acquiri non potest servitus utpotè sapiens speciem alienationis absque solemnitate beneplaciti Apostolici, & justa causa necessitatis vel evidentis utilitatis juxta dispositionem, extravag. ambitios. de reb. Eccles. non alien. Accedente etiam particulari prohibitione contenta in Clem. prima de sentent. excommunicationis, ut illicitum sit laicis in Ecclesiis servitutem acquirere, & de quo particulariter habetur in Alexanen. fenestra disc. præced.